

Maakuntien rahoitus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

15.3.2017

Virpi Vuorinen, VM/BO

HALLITUKSEN
REFORMI

Maakuntien rahoitus perustuu valtion rahoitukseen

- Lähtökohtana on kattava valtion rahoitus maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien hoitamiseen.
- Maakunnan tulolähteenä on valtion rahoituksen lisäksi asiakasmaksut.
- Maakuntien valtion rahoitus on yleiskatteista ja se osoitetaan kaikille 18 maakunnalle.
- Rahoitusmallissa siirrytään menoperusteisesta mallista laskennalliseen malliin.
- Lähtökohtana on yksinkertainen, mahdollisimman hyvin eri puolilla maata maakuntien toiminnan kustannusten keskeiset perusteet kattava malli.
- Ehdotus kattaa tässä vaiheessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien rahoituksen.

Maakuntien rahoitus

VALTION RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMINEN

89%

TARVE-
PERUSTEINEN
RAHOITUS

85,687 %

ikä rakenne ja
palvelutarve

1,500 %

asukastiheys

1,400 %

vieraskielisyys

0,300 %

kaksikielisyys

0,113 %

saaristoisuus

10%

ASUKASLUKU-
PERUSTEINEN
RAHOITUS

1%

HYTE-
RAHOITUS

Valtion rahoituksen perusta ja tarkistaminen

- Valtion rahoituksen perusteena käytetään kahden viimeisimmän tilastoidun vuoden keskiarvoa maakuntien tehtävistä aiheutuneista valtakunnallisista käyttökustannuksista. Kustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti maakuntien perimät asiakas- ja käyttömaksut.
- Maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos otetaan huomioon valtion rahoituksen tarkistuksessa, jos se aiheutuu laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.
- Maakuntien valtion rahoitusta tarkistetaan vuosittain ja kohdentamisperusteita arvioidaan vähintään neljän vuoden välein.
- Toteutuneet kustannukset huomioidaan siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa enintään prosenttimäärää, joka on maakuntaindeksin toteutunut muutos lisättynä 0,5 prosenttiyksiköllä (kustannusten nousun rajoitin).
  - Vuodet 2020–2021: maakuntaindeksin muutos lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä.
  - Maakuntaindeksi on uusi indeksi, joka muodostetaan yleisen ansiotasoindeksin, kuluttajahintaindeksin ja maakuntatyönantajan sotu-maksujen pohjalta.
- Lisäksi rahoituksen tasoa tarkistetaan vuosittain maakuntaindeksin ennustetulla muutoksella.
- Toteutuneet kustannukset otetaan huomioon tämän ylittävältä osalta, jos se on välttämätöntä peruspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.
  - Palvelujen saatavuuden kehitys ja riskit sekä maakuntien mahdollisuudet toteuttaa talouden ja toimintansa muutoksia.

Maakunnan lisärahoitustarve

- Valtion rahoituksen ohella maakunnalle voidaan myöntää valtion laina tai valtioneuvoston takaus, jos maakunnalla ilmenee äkillisiä ja tilapäisiä ongelmia maksuvalmiudessa.
- Jos valtion laina tai -takaus on riittämätöntä tai tarve johtuu ensisijassa rahoituksen määräytymisperusteiden toimimattomuudesta, maakunnalle voidaan myöntää valtionavustusta.
- Maakunta voi hakemuksesta saada harkinnanvaraista lisärahoitusta poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi.
  - Lisärahoitus vähentää maakunnalle maksettavan valtion rahoituksen kokonaismäärää.
- Maakunta voi ottaa myös lyhytaikaista lainaa.

Valtion rahoituksen hallinnointi

- Valtion rahoitus myönnetään maakunnalle hakemuksetta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.
- Rahoitus maksetaan kuukausittain yhtä suurina erinä.
- Harkinnanvaraista rahoitusta on haettava VM:n päättämään ajankohtaan mennessä. Harkinnanvaraisen rahoituksen maksamisen ajankohdasta päätetään myös erikseen.

Rahoituksessa siirrytään asteittain kohti laskennallisia kustannuksia

- Maakuntien lähtötilanteet ovat erilaisia ja sopeutustarpeet eroavat maakunnittain. Uudistus aiheuttaa myös muutuskustannuksia.
- Vuosina 2019–2023 valtion rahoituksessa siirrytään menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen.
- Vuosi 2019: maakuntien rahoitus perustuu maakunnan alueen kuntien ja kuntayhtymien toteutuneiden kustannusten keskiarvoon kahdelta viimeisimmältä tilastoidulta vuodelta.
- Siirtymäaika 2020–2023: rahoituksessa siirrytään asteittain toteutuneista laskennallisiin kustannuksiin.
  - Laskennallisten kustannusten osuus maakuntien rahoituksesta on 20 % v. 2020, 40 % v. 2021, 60 % v.2022 ja 80 % v.2023.
- Vuonna 2024 rahoitus perustuu kokonaan laskennallisiin kustannuksiin.

Maakuntien rahoitus 2017 tasossa

Maakunta	Soten ja pelastustoimen nettomenot 2017 tasossa euroa	Soten ja pelastustoimen nettomenot 2017 tasossa euroa/asukas	Rahoitus siirtymän jälkeen 2017 tasossa euroa	Rahoitus siirtymän jälkeen 2017 tasossa euroa/asukas	Muutos siirtymän jälkeen 2017 tasossa euroa	Muutos siirtymän jälkeen 2017 tasossa euroa/asukas	Muutos siirtymän jälkeen 2017 tasossa %
Uusimaa	4 621 697 880	2 852	4 559 523 894	2 814	-62 173 986	-38	-1,3 %
Varsinais-Suomi	1 542 377 440	3 252	1 493 926 969	3 150	-48 450 471	-102	-3,1 %
Satakunta	766 129 321	3 390	748 902 931	3 314	-17 226 390	-76	-2,2 %
Kanta-Häme	550 948 354	3 154	556 280 037	3 184	5 331 684	31	1,0 %
Pirkanmaa	1 556 597 951	3 080	1 554 875 694	3 077	-1 722 257	-3	-0,1 %
Päijät-Häme	642 433 166	3 081	681 364 951	3 268	38 931 785	187	6,1 %
Kymenlaakso	608 703 151	3 544	596 547 668	3 473	-12 155 483	-71	-2,0 %
Etelä-Karjala	443 999 572	3 385	446 498 062	3 404	2 498 490	19	0,6 %
Etelä-Savo	522 200 799	3 687	527 768 780	3 727	5 567 980	39	1,1 %
Pohjois-Savo	919 489 095	3 631	898 757 584	3 549	-20 731 510	-82	-2,3 %
Pohjois-Karjala	577 193 845	3 429	610 346 955	3 626	33 153 110	197	5,7 %
Keski-Suomi	850 967 215	3 112	896 682 758	3 279	45 715 543	167	5,4 %
Etelä-Pohjanmaa	687 178 814	3 482	688 515 829	3 488	1 337 014	7	0,2 %
Pohjanmaa	568 486 040	3 214	569 645 252	3 220	1 159 213	7	0,2 %
Keski-Pohjanmaa	226 838 664	3 286	224 661 451	3 254	-2 177 213	-32	-1,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 303 880 550	3 204	1 318 932 476	3 241	15 051 926	37	1,2 %
Kainuu	299 366 863	3 819	299 366 859	3 819	-4	-0	0,0 %
Lappi	689 740 524	3 814	677 631 094	3 747	-12 109 430	-67	-1,8 %
KOKO MAA	17 378 229 244	3 184	17 350 229 244	3 179	-28 000 000	-5	-0,2 %

Rahoitus kriteereittäin, euroa

	Asukasperuste	Ikärakenne-	tarve-	vieraskielisyys-	kaksikielisyys-	asukastiheys-	saaristoisuus-	hyte-	Yhteensä
Maakunta	rahoitus	rahoitus	rahoitus	rahoitus	rahoitus	rahoitus	lisä	rahoitus	rahoitus
	euroa								
Uusimaa	515 027 958	1 720 895 153	2 106 746 937	135 856 201	26 112 181	7 830 538	0	47 054 925	4 559 523 894
Varsinais-Suomi	150 771 762	582 963 014	698 421 891	21 385 665	5 328 647	9 178 454	12 584 146	13 293 389	1 493 926 969
Satakunta	71 839 913	295 958 631	358 799 054	4 556 628	150 859	6 730 766	0	10 867 081	748 902 931
Kanta-Häme	55 534 593	221 241 506	265 876 478	4 598 908	126 667	4 474 731	0	4 427 154	556 280 037
Pirkanmaa	160 649 806	601 060 790	750 974 054	15 881 811	370 559	11 401 652	0	14 537 023	1 554 875 694
Päijät-Häme	66 283 275	260 514 904	333 920 242	6 586 823	135 517	4 918 703	0	9 005 487	681 364 951
Kymenlaakso	54 602 606	223 663 395	302 561 257	7 246 248	262 774	3 924 303	0	4 287 086	596 547 668
Etelä-Karjala	41 689 883	170 617 004	221 091 595	5 239 788	41 108	4 585 104	0	3 233 580	446 498 062
Etelä-Savo	45 016 682	192 749 069	265 539 273	3 042 697	41 108	10 889 940	3 484 189	7 005 822	527 768 780
Pohjois-Savo	80 496 392	318 166 446	472 988 456	4 792 507	49 959	14 928 386	0	7 335 439	898 757 584
Pohjois-Karjala	53 506 281	213 473 003	316 927 660	4 142 726	26 946	16 174 433	0	6 095 905	610 346 955
Keski-Suomi	86 919 536	332 275 045	445 491 865	5 799 075	90 869	13 808 119	0	12 298 248	896 682 758
Etelä-Pohjanmaa	62 737 783	261 203 915	342 262 418	2 826 103	115 652	11 876 232	0	7 493 726	688 515 829
Pohjanmaa	56 228 815	225 688 325	248 191 462	7 893 804	17 718 165	6 368 651	3 000 726	4 555 304	569 645 252
Keski-Pohjanmaa	21 943 014	86 711 521	106 141 646	1 341 843	1 234 015	4 320 985	0	2 968 427	224 661 451
Pohjois-Pohjanmaa	129 365 626	477 540 575	661 514 600	7 048 940	148 892	31 688 632	536 698	11 088 513	1 318 932 476
Kainuu	24 920 159	102 720 023	150 698 536	1 424 178	14 358	17 384 828	0	2 204 777	299 366 859
Lappi	57 488 841	223 427 595	307 873 593	3 239 263	82 412	79 768 983	0	5 750 408	677 631 094
KOKO MAA	1 735 022 924	6 510 869 916	8 356 021 017	242 903 209	52 050 688	260 253 439	19 605 759	173 502 292	17 350 229 244
	10,000 %	37,526 %	48,161 %	1,400 %	0,300 %	1,500 %	0,113 %	1,000 %	100,000 %

Rahoitus kriteereittäin, euroa/asukas

	Asukasperuste rahoitus euroa	Ikärakenne- rahoitus	tarve- rahoitus	vieraskielisyys- rahoitus	kaksikielisyys- rahoitus	asukastiheys- rahoitus	saaristoisuus- lisä	hyte- rahoitus	Yhteensä rahoitus
Uusimaa	318	1 062	1 300	84	16	5	0	29	2 814
Varsinais-Suomi	318	1 229	1 472	45	11	19	27	28	3 150
Satakunta	318	1 310	1 588	20	1	30	0	48	3 314
Kanta-Häme	318	1 266	1 522	26	1	26	0	25	3 184
Pirkanmaa	318	1 189	1 486	31	1	23	0	29	3 077
Päijät-Häme	318	1 249	1 601	32	1	24	0	43	3 268
Kymenlaakso	318	1 302	1 761	42	2	23	0	25	3 473
Etelä-Karjala	318	1 301	1 686	40	0	35	0	25	3 404
Etelä-Savo	318	1 361	1 875	21	0	77	25	49	3 727
Pohjois-Savo	318	1 256	1 868	19	0	59	0	29	3 549
Pohjois-Karjala	318	1 268	1 883	25	0	96	0	36	3 626
Keski-Suomi	318	1 215	1 629	21	0	50	0	45	3 279
Etelä-Pohjanmaa	318	1 323	1 734	14	1	60	0	38	3 488
Pohjanmaa	318	1 276	1 403	45	100	36	17	26	3 220
Keski-Pohjanmaa	318	1 256	1 538	19	18	63	0	43	3 254
Pohjois-Pohjanmaa	318	1 173	1 625	17	0	78	1	27	3 241
Kainuu	318	1 310	1 922	18	0	222	0	28	3 819
Lappi	318	1 235	1 702	18	0	441	0	32	3 747
KOKO MAA	318	1 193	1 531	45	10	48	4	32	3 179
<i>minimi</i>	318	1 062	1 300	14	0	5	0	25	2 814
<i>maksimi</i>	318	1 361	1 922	84	100	441	27	49	3 819

Punertava väri = keskimääräistä pienempi, vihreä = keskimääräistä suurempi

Siirtymääjan rahoitus suhteessa lähtötasoon

- **Porrastetusti
kustannus-
perusteisesta
rahoituksesta
laskennalliseen
rahoitukseen**

	Muutos euroa/asukas	Muutos euroa/asukas	Muutos euroa/asukas (hyte mukana)	Muutos euroa/asukas (hyte mukana)	Muutos euroa/asukas (hyte mukana)
Maakunta	2020	2021	2022	2023	2024
Uusimaa	-8	-16	-23	-31	-38
Varsinais-Suomi	-20	-39	-61	-82	-102
Satakunta	-18	-36	-46	-61	-76
Kanta-Häme	8	15	18	24	31
Pirkanmaa	-0	-0	-2	-3	-3
Päijät-Häme	35	71	112	149	187
Kymenlaakso	-12	-24	-42	-57	-71
Etelä-Karjala	6	12	11	15	19
Etelä-Savo	6	11	24	31	39
Pohjois-Savo	-15	-30	-49	-65	-82
Pohjois-Karjala	40	79	118	158	197
Keski-Suomi	31	62	100	134	167
Etelä-Pohjanmaa	1	2	4	5	7
Pohjanmaa	2	5	4	5	7
Keski-Pohjanmaa	-8	-17	-19	-25	-32
Pohjois-Pohjanmaa	8	17	22	30	37
Kainuu	2	4	-0	-0	-0
Lappi	-13	-26	-40	-54	-67
KOKO MAA	-5	-5	-5	-5	-5
min	-20	-39	-61	-82	-102
maks	40	79	118	158	197
Muutos suhteessa laskennalliseen lähtötasoon (alueen kuntien menot yhteensä)					
(+) rahoitus nousee, (-) rahoitus laskee					
Yksinkertaistus, muutos ilman kokonaisrahoituksen tasomuutoksia					

Rahoituslaskelmien perusta ja tulkinta

- Laskelmat kattavat soten, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon rahoituksen. Maakunnan lähtötasona pidetään kuntien yhteenlaskettuja soten, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon nettomenoja.
- Uusimmat laskelmat on tehty 2017 tasolla ja ne päivittyvät vielä ennen vuotta 2019 ja ne tehdään jatkossa kahden vuoden keskiarvolaskentana.
- Esitetty muutos kuvaa eroa rahoituksen ja lähtötason välillä, ts. miten rahoituksen uudelleenjako kohdentuu maakuntien välillä.
- Pohjana vuoden 2019 maakuntajako
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tarve on suurin määräävä tekijä rahoituksessa, olosuhde ym. tekijät merkittäviä yksittäisten maakuntien kannalta.
- Muutoslaskelmassa vaikuttaa erityisesti maakunnan (tarvevakioitu)lähtötaso suhteessa maan keskiarvoon.
- Porrastettu siirtymäaika helpottaa toiminnan sopeuttamisessa.
- Maakunnan muiden tehtävien rahoitus osana yleiskatteellista rahoitusta vaikuttaa lopulliseen rahoituksen tasoon.
- Myös monikanavarahoituksen yksinkertaistaminen vaikuttaa lopulliseen tasoon.

Jos tarvitset lisätietoa, katso:

Alueuudistus.fi

Tai ole yhteydessä:

virpi.vuorinen@vm.fi